

Verksamhetsberättelse för Enköpings kommuns finskspråkiga förvaltningsområde 2016

Att Enköpings kommun är ett finskspråkigt förvaltningsområde är ett led i att kommunfullmäktige beslutade i juni 2011 om att Enköpings kommun ska ansöka om att bli ett finskspråkigt förvaltningsområde som vi beviljades och är sedan 1 februari 2013.

Bakgrund

Finland och det finska språket tillsammans med den finska kulturen är en del av Sveriges kulturarv. Det är huvudanledningen till att vi idag har finskspråkiga förvaltningsområden i svenska kommuner.

När vi talar om nationella minoriteter talar vi om svenskar med skillnaden att de önskar behålla sitt språk och sin kultur”

Sverigefinnar – vilka är det?

- En erkänd nationell minoritet i Sverige
- En person som bor i Sverige – med rötter i Finland.
- Egen flagga, två kulturer och två språk
- Det som förenar Sverigefinnar är framför allt språket och kulturen. Det finns ingen säker statistik, men man räknar med att det bor cirka 600 000 Sverigefinnar i Sverige
- I Enköping finns 4794 Sverigefinnar, omkring 11 % av Enköpings befolkning.
- 717 personer tillhör första generationen - personer födda i Finland och är över 60 år
- 70 elever i Enköping läser finska som modersmål - tredje generationen

Det är först i dag vi kallar gruppen för Sverigefinnar – ett folk med två kulturer och två språk.

Sverigefinnarna har också en egen dag som infaller den 24 februari och som firades för första gången 2011. Datumet 24 februari valdes för att det var

Carl-Axel Gottlunds födelsedag. Han var finsk folklivsforskare och kulturpolitiker som grundade den första finska föreningen i Sverige, i Stockholm 1830.

Sedan 2014 har man också en egen officiell flagga, ritad av Andreas Jonasson.

En nationell minoritet

(samer, judar, romer, tornedalingar och sverigefinnar)

- Skiljer sig språkligt och kulturellt från majoritetsbefolkningen
- Har funnits av hävd i landet (historiskt)
- Har en uttalad samhörighet och en vilja att behålla sin identitet
- Samma historiska hemortsrätt till Sverige som majoritetsbefolkningen
- Del av vårt lands gemensamma historiska kulturarv

När Finland var Sverige.

I nära 700 år - fr 1100-talet till 1809-talet - var Sverige och Finland samma land. Följaktligen var alla landets invånare svenskar, även de som talade finska, samiska eller tyska. När riket utvecklades och allt fler landskap norr, söder och öster om Mälardalen knöts till Sveakungen, fick alla så småningom samma rättigheter och skyldigheter. De fick samma lagar, samma kyrka, samma skolor. De styrdes av samma kung och samma riksdag och de kämpade under samma blågula fana. Huvudstaden hette Stockholm och låg mitt i riket.

Sverige utkämpade under denna tid 34 krig med Danmark, trettio tre med Ryssland, två med Norge, men naturligtvis inget med Finland, eftersom Sverige och Finland var samma land.

Under de 700 åren fick Finland städer och samfärdsel, skolor, universitet, grundlagar och konstitution, och när Finland blev ryskt storfurstendöme fortsatte det att utvecklas på sin svenska grund. Det svenska är så inflätat i det finska att om man drog ut den svenska tråden ur Finlands historia skulle väven falla isär.

Detta är en av anledningarna till att finländarna är en nationell minoritet, så som samerna är en ursprungsbefolkning i Sverige.

Vad är kommunen skyldig att göra?

Det är mycket viktigt att myndighetspersonal som kommer i kontakt med nationella minoriteter förstår vad som är syftet med att erbjuda samhälls-service på minoritetsspråken. Ett positivt bemötande från myndighetshåll kan förväntas leda till att enskilda i högre grad kommer utnyttja sina rättigheter.

Under 2016 har vi genomfört kartläggning av sverigefinländares önskemål om finskspråkig service i Enköpings kommun. Denna kartläggning har gjorts bland finländare över 65 år. I kommunen har det under många år funnits personer med finsk bakgrund. Många kom som arbetskraft då Bahco rekryterade arbetskraft på 1960 – och 70 talet.

Utdrag från sammanställning av "Kartläggning av sverigefinländares önskemål om finskspråkig service i Enköpings kommun 2016" Se bilaga 1

Inledning

Enköpings kommun ingår sedan 2013 i det finska förvaltningsområdet och ska värna om det finska språket och den finska kulturen. En del i arbetet är att kartlägga de behov som finns, tillsammans med de nationella minoriteterna. Som en del i det arbetet har Enköpings kommun valt att kartlägga önskemål om finskspråkig service. I dag bor 717 Finlandsfödda personer över 60 år i Enköping. I den här rapporten presenterar vi innebörden av att vara finskspråkig förvaltningskommun, hur arbetet med frågorna ser ut i Enköping och resultaten av kartläggningen. Kartläggningen skulle visa vilka önskemål om finskspråkig service som finns hos sverigefinnar över 65 år i Enköpings kommun.

Resultaten visade bland annat att majoriteten vill ha service på finska och att det finns önskemål om att kunna tala finska med kommunen och i kommunens verksamheter, men även hos andra instanser som landstinget, polisen och skatteverket. Det framkom även önskemål om utbildning i finska för barn och unga, samt för intresserade vuxna. Andra önskemål var större utbud av kulturaktiviteter på finska. Det kom även önskemål om gratis buss till pensionärer och utveckling av verksamheten i Finska föreningen. Kartläggningen bestod av en enkät med 12 frågor som delades ut till sverigefinnar vid olika mötesplatser. Totalt delade vi ut 124 enkäter och fick 46 svar.

I kartläggningen framkom önskemål som att tala finska med kommunens verksamheter, att på biblioteket ska finnas finska böcker, tidningar mm, att erbjudas finskspråkig kultur som film, teater och musik. Föredrag om finsk historia, finsktalande personal på äldreboende, hemtjänst och biståndshandläggare samt hälsorådgivning på finska.

Aktiviteter 2016 inom arbetet med finskt förvaltningsområde i Enköping

Äldreomsorg

Kungsgården

Kungsgårdens omvårdnadsboende har en finsktalande avdelning. ”Backen/”Mäki”. 10 finsktalande bor på denna avdelning och 5 av personalen är finsktalande. Dagtid såväl som natt finns finsktalande personal på plats.

På Kungsgården finns Bastu som nyttjas varje fredag, finska timmen, korsord, dans och sång till finsk musik, samt högläsning. I samarbete med finskt FO har ”Lilla Jul” firats på traditionellt finskt vis, då även anhöriga, förskolebarn och representant från kommunen var inbjudna.

Samordnaren har tillsammans med Kungsgårdens finska avdelning och Livia vårdskola i Kaarina Finland startat ett samarbete med att få finskspråkiga elever/ungdomar som sommarvikarier till finska avdelningen på omvårdnadsboendet.

Finskspråkiga anhörigcaféer på Villa Sandgatan

Sedan 2015 anordnar vård- och omsorgsförvaltningen finskspråkiga anhörigcaféer på Villa Sandgatan. Anhörigcaféerna är en mötesplats där möjlighet ges att umgås, knyta kontakter, informationsutbyte samt få hjälp med vart man kan vända sig i olika frågor. Vi har under 2016 genomfört finska anhörigcaféer en gång i månaden på Villa Sandgatan med teman som, läkemedelsrådgivning, boendeformer, finsk allsång, avgifter och taxor, föreläsning om artros, grillkväll med blå tåget.

I oktober startade finsk vattengymnastik. Till denna aktivitet kommer ett 10-tal deltagare för träning till finsk musik och finskspråkig ledare.

Arbetsgrupp Villa Sandgatan

En gång i månaden träffas en arbetsgrupp bestående av representant för minoritetsföreträdare, utvecklare för frivilligcentralen, anhörigkonsulent, äldreombudsman, representanter från vård och omsorg samt samordnaren för finskt förvaltningsområde. På dessa möten diskuteras hur finskspråkig äldreomsorg kan utvecklas inom ramen att Enköpings kommun är ett finskt förvaltningsområde. Arbetsgruppen planerar bland annat teman till finskspråkiga anhörigcaféerna.

Förskola

Ljunggårdens förskola har två avdelningar, en avdelning med barn 1-3 år och en avdelning med barn 3-5 år. Två av pedagogerna är finsktalande, en på var avdelning. Det finns just nu 5 barn som har finska som modersmål. Under året har de två finsktalande pedagogerna och en finsktalande pedagog på annan förskola bildat ett nätverk. Där får de tid att tillsammans diskutera hur de kan stödja det finska språket och kulturen. De har träffats 3 gånger under hösten 2016.

De finska pedagogerna har deltagit i skolförvaltningens centrala förskole teams modersmålsträffar som arbetar med att stödja barns modersmål i förskolan.

Vi delar ut ”Språkpaket” producerat av Sverigefinska ungdomsförbundet till BVC som i sin tur delar ut dessa till nyblivna föräldrar som uppmanar att tala finska med sitt barn.

Vi har även i år delat ut stipendium till en elev som läser finska som modersmål. I år gick stipendiet till Sandra Ahlström i 9:an på S:t Ilianskolan.

Kultur

Vår tanke var att starta den finskspråkiga kulturen 2016 med finsk film på Joar Blå. På grund av tekniska problem fick vi istället se ”En man som heter Ove”. I maj visades istället den finska filmen ”Vuxen på en vecka” och i oktober var det åter finsk film ”Barnmorskan”. Barn och ungdomsfilmerna ”Semesterhjältarna/Lomansankarit” visades under påsklovet. Möjligheten att visa finsk film får vi genom ett samarbete med Finlandsinstitutet.

Sverigefinnarnas dag den 24 februari uppmärksammades på biblioteket och även med flaggning i Kommunhusets foajé.

Två finskspråkiga sagostunder i februari och april på biblioteket har genomförts med sagoberättare Riitta-Liisa Halonen.

Finskspråkig läsecirkel på biblioteket har även fortsatt 2016 med ledning av cirkelledaren Markku Väilä. På biblioteket finns ett stort utbud av finska e-böcker för barn och vuxna .

I april ordnades tillsammans med finska föreningen Sampo en teaterresa till Stockholm Stadsteater för att se föreställningen ”Fosterlandet”.

På kommunbiblioteket har två föreläsningar ägt rum under våren , föredragshållare Hans Raab, som tidigare varit lektor i svenska och

timlärare i finska vid universitetet i Tübingen Tyskland och har skandinavisk historia som en av sina tyngdpunkter i forskning och lära, föreläste i april om "Sverigefinnar och finlandssvenskar - en resa i tid och rum: Historia, språk och fördomar" och i maj "Kalevala - finnarnas nationalepos - Uppkomst, innehåll och inflytande" och då även lyssna till Kantelemusik av Jouni Sinisalo.

Genom ett gott samarbete med Upplevelseförvaltningen kan vi nu även erbjuda finskspråkig parkguidning till Enköpingsbor och till finskspråkiga turister.

Enköpings kommuns var med för att synliggöra det finska och tillsammans med fler finskspråkiga förvaltningskommuner på Västerås Cityfestival, som innehöll ett sverigefinskt torg med unga kända artister med rötter i Finland. Syftet var att få med sverigefinska unga i att delta på festivalen för att skapa kontakter och i ett fortsatt samarbete mellan kommunerna.

Familjedag hölls på finska föreningen Sampo i augusti med bidragsstöd från finskt förvaltningsområde med en barnföreställning "Miska Presidentens katt" och "Gamla Järn" dragspelsmusik.

Finska kulturgruppen har genomfört 5 möten under 2016 med syfte att planera finskspråkig kultur tillsammans med minoritetsföreträdare. I gruppen ingår kultursekreterare, bibliotekarie, samordnare för finskt FO samt sverigefinska föräldrar, sverigefinländare och representanter från finska föreningen Sampo. Vi har även speciellt bjudit in sverigefinska föräldrar till möten för att diskutera frågan vad vi kan göra för att få barn och ungdomar intresserade av finska språket och kulturen. För att inspirera har vi till ett av dessa möten bjudit in generalsekreterare i Sverigefinska ungdomsförbundet och Uppsalas sverigefinska föräldragrups representant, Tuuli Uljas, för att berätta om Uppsalas sverigefinska verksamhet, hur de i Rusukki startade och driver Uppsala Suomi-koulu, föreningsverksamhet för skolbarn.

På "Kura skymning" den 14 november, som är ett samarbete med bibliotek i Norden och föreningen Norden, lästes text på finska av Terttu Virmelä, samt på arabiska, engelska och svenska, en text ur samma bok på biblioteken i Norden. I år hade man beslutat att läsa text från boken Teemestarin kirja/Memory of water av Emmi Itäranta.

På Enköpings kommunbibliotek gav Ida Elina konsert med sång och kantelemusik den 12 oktober. Detta arrangemang är ett samarbete med Uppsala läns landsting/kultur.

Finska föreningen ordnade med teaterresan i oktober till Norrtälje för att se föreställningen ”Parasta ennen/Bäst före” i ett samarbete med finskt FO.

Föreställningen ”Språklöst, Gränslöst, Fabulous – en sverigefinsk identitetskatastrof” visades på Tingshuset i november.

Sverigefinska mässan genomfördes för tredje året den 17 november på Enköpings bibliotek i samarbete med vård- och omsorgsförvaltningen, skolförvaltningen och upplevelse förvaltningen. Syftet med denna mässa är att visa våra medborgare vilken finskspråkig service vi från Enköpings kommun kan erbjuda.

Från Kommunala finska samrådet deltog två representanter. Vi fick lyssna till finsk musik av Mikko Rajala. Finn-kirja, finska föreningen Sampo och Föreningen Norden medverkade. Eleven Saga som vunnit pris på Finlandsinstitutet för sin finska bok uppvaktades.

Traditionell finskt julpyssel ”Himmeli” hölls på finska föreningen den 19 november. Ledare för denna aktivitet var Anna-Mari Ojutkangas Hedlund som är modersmåls lärare i finska, Denna aktivitet fick även stöd av finskt FO.

Markku Vänilä har under hösten granskat kommunens finskspråkiga webbsidor. Hans bedömning är att våra finska sidor är mycket bra, bland det bästa efter det att han ”surfad” på andra kommuners finskspråkiga hemsidor. Detta är ett gott betyg för Enköping.

Nyhetsbrevet på finskspråkiga aktiviteter har publicerats 1 gång per månad och skickats till ett 100-tal prenumeranter.

Vi har genomfört 4 sammanträden med Kommunala finska samrådet. Enligt ny arbetsordning är vice ordförande företrädare från den finska minoriteten. Ordförande i rådet är kommunalråd Helena Proos

Vi samarbetar givetvis med vår finska förening Sampo, som är en mycket viktig del i det finska förvaltningsområdet i vår kommun, de har det finska språket och den genuina finska kulturen.

Samordnaren ingår även i ett nationellt nätverk med 59 finskspråkiga förvaltningskommuner.

För att synliggöra att Enköpings kommun är ett finskspråkigt förvaltningsområde flaggar vi för 3:e året på Finlands självständighetsdag den 6 december vid Kommunhuset och på Stora torget.

Framtidsvisioner

- Uppsökande verksamhet för personer över 80 år på finska, med fokus på ensamma
- Finskspråkig telefonservice för äldre (Vård- och omsorgsförvaltningen)
- Finskspråkig hemtjänst
- Finskspråkigt serviceboende/omvårdnadsboende/demensboende
- Finskspråkig ungdomsverksamhet
- Vänortsutbyte – ungdomar får möjlighet att stärka sin finska i Kaarina
- Resursförstärkning till modersmåls lärare i finska
- Finskspråkig öppen förskola
- Finskspråkig modersmålsundervisning på gymnasiet
- Finskspråkig medarbetare i kontaktcenter

Enköping 2017-03-31

*Tarja C Björkenö
Samordnare för finskspråkigt förvaltningsområde*

